

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
кафедра адвокатури

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – вибіркова

Рік набору – 2020

Харків 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Безоплатна правова допомога» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2020. 28 с.

Розробники:

Т.Б. Вільчик, докторка юридичних наук, професорка,
завідувач кафедри адвокатури

О.О. Шандула, кандидат юридичних наук, доцент,
кафедри адвокатури

Затверджено на засіданні кафедри адвокатури
(протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.)

Завідувачка кафедри – Т.Б. Вільчик, докторка юридичних наук,
професорка

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	9
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	12
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	12
4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	13
5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання	15
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	17
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	18
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	18

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Безоплатна правова допомога» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС - 6	Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право»	За вибором студента	За вибором студента
Модулів – 2		Рік підготовки: 2020-24 семестр	Рік підготовки: 2020-24 семестр
Загальна кількість годин - 180	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	3	3
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2/2, самостійної роботи студента - 6/8.		Лекції 32 год.	Лекції 16 год.
		Практичні заняття 36 год.	Практичні заняття 8 год.
		Самостійна робота 112 год.	Самостійна робота 156 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)

Мета навчальної дисципліни – формування знань про сутність та правове регулювання інституту безоплатної правової допомоги в Україні та країнах Європейського Союзу, практичну діяльність адвокатів як суб'єктів права надання безоплатної правової допомоги, проведення порівняльно-правового аналізу практичної діяльності адвокатури з надання безоплатної правничої допомоги у різних правових юрисдикціях, визначення напрямів подальшого вдосконалення законодавства, що регулює організацію та

діяльність адвокатури у системі безоплатної правової допомоги.

Завдання:

- вивчення сутності та правового регулювання інституту безоплатної правничої допомоги;
- відокремлення видів безоплатної правничої допомоги та правових послуг, що надаються на безоплатній основі;
- проведення аналізу міжнародних стандартів безоплатної правової допомоги та проблем їх реалізації у національному законодавстві;
- вивчення правового становища, функцій та повноважень адвоката при наданні безоплатної правової допомоги;
- визначення прикладних проблем реалізації адвокатурою покладених на неї функцій з надання безоплатної правової допомоги та напрямів подальшого вдосконалення законодавства, що регулює її організацію та діяльність;
- проведення порівняльно-правового аналізу практичної діяльності адвокатури з надання безоплатної правничої допомоги у різних правових системах та виявлення шляхів оптимізації діяльності адвокатури у зазначеній сфері.

1.2. Статус навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми: вибіркова.

1.3. Пререквізити: «Теорія права», «Історія держави і права України», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Конституційне право», «Державне (конституційне) право зарубіжних країн», «Економічна теорія» «Цивільне право (Частина 1)», «Кримінальне право (Загальна частина)».

1.4. Кореквізити: «Адміністративне право», «Цивільне право (Частина 2)», «Кримінальне право (Особлива частина)», «Трудове право», «Кримінальний процес», «Цивільний процес».

1.5. Постреквізити: «Господарське право», «Адміністративне судочинство», «Кримінальний процес», «Цивільний процес».

2. *Очікувані результати навчання*

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1.	Демонструвати вміння застосування принципу верховенства права та міжнародних стандартів надання безоплатної правової допомоги для розв'язання складних задач та інноваційних проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.
РН НД .2.	Проявляти здатність аналізувати та оцінювати вплив положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і практики Європейського суду з прав людини на розвиток інституту безоплатної правової допомоги в Україні.
РН НД .3.	Демонструвати вміння визначати правову природу та місце інституту безоплатної правової допомоги у юридичному механізмі захисту прав людини.
РН НД 4.	Демонструвати знання міжнародних стандартів участі адвоката у системі БПД.
РН НД 5.	Демонструвати знання сутності принципів організації та діяльності інституту адвокатури та специфіки їх реалізації у сфері надання безоплатної правової допомоги.
РН НД 6.	Проявляти знання сутності та значення інституту безоплатної правової допомоги, порядку та умов її надання в національній та європейських правових системах.
РН НД 7.	Характеризувати правове регулювання надання безоплатної вторинної правової допомоги (БВПД).
РН НД .8.	Визначати види правових послуг, що можуть здійснюватися у процесі надання безоплатної вторинної правової допомоги (далі – БВПД).
РН НД 9.	Демонструвати знання актуальних проблем реалізації адвокатом своїх повноважень при наданні безоплатної правової допомоги.
РН НД 10	Демонструвати здатність будувати оптимальні моделі взаємодії адвоката з клієнтом з метою надання ефективної безоплатної правової допомоги.
РН НД 11.	Демонструвати здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти при здійсненні аналізу законодавства, що регулює надання безоплатної правової допомоги.
РН НД 12.	Характеризувати стандарти якості надання безоплатної вторинної правової допомоги адвокатом та проявляти навички їх дотримання у професійній діяльності адвоката.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК2.. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки, як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК1.1. Здатність до креативності у предметно-практичній діяльності відповідно до соціальних статусів і модусів.

Спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.
СК4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.
СК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
СК8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування

набутих знань у професійній діяльності.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

СК1.1.Знання системи права та законодавства, а також механізмів правового регулювання в різних галузях права.

Програмних результатів навчання:

ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

ПРН 15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

ПРН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

ПРН 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПРН 1.1.Виявляти проблеми у правовому регулюванні і пропонувати способи їх вирішення відповідно до принципів захисту прав людини і її основоположних свобод.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальна характеристика інституту безоплатної правової допомоги.

Конституційне право на безоплатну правову допомогу та його правове забезпечення. Поняття та значення безоплатної правової допомоги. Сутність конституційного права на БПД. Коло суб'єктів, наділених правом надання

безоплатної правової допомоги. Види безоплатної правової допомоги: поняття та загальна характеристика. Реєстр адвокатів, що надають безоплатну правову допомогу. Державна політика у сфері БПД та її принципи.

Правове регулювання інституту безоплатної правової допомоги в Україні. Конституційне регулювання права на безоплатну правову допомогу в Україні. Закон України «Про безоплатну правову допомогу» 2011 року та інші нормативні документи. Рішення Конституційного Суду України щодо питань БПД. Стандарти якості надання БПД.

Міжнародні стандарти безоплатної правової допомоги. Міжнародні стандарти безоплатної правової допомоги, їх класифікація і загальна характеристика. Проблеми імплементації стандартів Ради Європи щодо БПД у систему законодавства України. Характеристика основних рішень Європейського Суду з прав людини з питань реалізації права особи на безоплатну правову допомогу по різних категоріям справ.

Принципи організації та діяльності інституту адвокатури та їх специфіка у сфері надання безоплатної правової допомоги. Принципи організації та діяльності інституту адвокатури в Україні та їх специфіка у сфері надання безоплатної правової допомоги. Актуальні питання реалізації принципів БПД. Проблеми відповідальності держави за надання безоплатної правової допомоги адвокатом у рішеннях ЄСПЛ.

Система БПД в Україні. Система безоплатної правової допомоги в Україні: загальна характеристика та правове забезпечення організації і діяльності. Інституційна незалежність системи БПД в Україні. Адміністрування системою безоплатної правової допомоги в Україні та країнах Європейського Союзу: сучасні концепції.

Організація надання безоплатної первинної правової допомоги. Види безоплатної правової допомоги. Поняття безоплатної первинної правової допомоги. Суб'єкти надання безоплатної первинної правової допомоги. Види правових послуг, що можуть здійснюватися у процесі надання безоплатної

первинної правової допомоги. Суб'єкти права на безоплатну первинну правову допомогу.

Модуль 2. Організація надання безоплатної вторинної правової допомоги адвокатом

Загальна характеристика надання безоплатної вторинної правової допомоги (БВПД). Поняття безоплатної вторинної правової допомоги. Правове регулювання системи надання БВПД в Україні. Види правових послуг, що можуть здійснюватися у процесі надання безоплатної вторинної правової допомоги (далі – БВПД). Суб'єкти надання безоплатної вторинної правової допомоги. Суб'єкти права на безоплатну вторинну правову допомогу.

Порядок допуску адвокатів до надання безоплатної вторинної правничої допомоги в Україні. Правове регулювання, порядок та умови проведення конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються для надання безоплатної вторинної правової допомоги. Етапи проведення конкурсу. Укладення контрактів з адвокатами, включеними до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу.

Права та обов'язки адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу. Порядок подання та розгляду звернень про надання безоплатної вторинної правової допомоги. Підстави для відмови в наданні безоплатної вторинної правової допомоги. Права та обов'язки адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу. Заміна адвоката, що надає БВПД. Відмова від адвоката.

Надання безоплатної вторинної правової допомоги у кримінальному судочинстві. Порядок інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання у кримінальному процесуальному порядку осіб та надання правової допомоги таким особам. Складання протоколу першого побачення з клієнтом. Ведення адвокатського дос'є. Призначення захисника для проведення окремої процесуальної дії. Дії адвоката при відмові підозрюваного, обвинуваченого від захисника, у тому числі при його обов'язкової участі у справі. 4 часа

Надання безоплатної вторинної правової допомоги у цивільному та адміністративному судочинстві. Повноваження адвоката при здійсненні представництва інтересів осіб, які мають право на БВПД, в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами. Суб'єкти права на БВПД у цивільному та адміністративному судочинстві. Надання БВПД особам, затриманим в адміністративному порядку. Сутність функції захисту прав осіб при розгляді справ про адміністративні правопорушення. Надання БВПД під час оскарження судових рішень у апеляційній та касаційній судових інстанціях. 4 часа

Стандарти якості надання безоплатної вторинної правової допомоги адвокатом. Оплата праці та механізм фінансової звітності адвоката у системі БВПД. Стандарти якості надання безоплатної вторинної правової допомоги адвокатом в Україні. Оплата послуг та відшкодування витрат адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу. Порядок та особливості фінансової звітності адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу.

Організація безоплатної правової допомоги у країнах Європейського Союзу. Особливості функціонування системи безоплатної правової допомоги у країнах Європейського Союзу (далі – ЄС). Моделі функціонування системи безоплатної правової допомоги у країнах ЄС: «pro bono», «judicare», «duty counsel», «ex officio» та інші. Порядок та критерії доступу до надання безоплатної правової допомоги у країнах ЄС. Суб'єкти права на отримання безоплатної правової допомоги у країнах ЄС. Перспективи розвитку законодавчого регулювання системи безоплатної правової допомоги в Україні в контексті європейської інтеграції. 4 часа

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальна характеристика інституту безоплатної правової допомоги.				
		Тема 1. Конституційне право на безоплатну правову допомогу та його правове забезпечення.	12	2	2	8
		Тема 2. Правове регулювання інституту безоплатної правової допомоги в Україні..	12	2	2	8
		Тема 3. Міжнародні стандарти безоплатної правової допомоги.	12	2	2	8
		Тема 4. Принципи організації та діяльності інституту адвокатури та їх специфіка у сфері надання безоплатної правової допомоги.	12	2	2	8
		Тема 5. Система БПД в Україні.	12	2	2	8
		Тема 6. Організація надання безоплатної первинної правової допомоги.	12	2	2	8
		<i>Разом</i>	72	12	12	48
		Модуль 2. Організація надання безоплатної				

		вторинної правової допомоги адвокатом				
		Тема 1. Загальна характеристика надання безоплатної вторинної правової допомоги (БВПД).	11	2	2	7
		Тема 2. Порядок допуску адвокатів до надання безоплатної вторинної правничої допомоги в Україні.	11	2	2	7
		Тема 3. Права та обов'язки адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу.	11	2	4	7
		Тема 4. Надання безоплатної вторинної правової допомоги у кримінальному судочинстві.	20	4	4	12
		Тема 5. Надання безоплатної вторинної правової допомоги у цивільному та адміністративному судочинстві..	16	2	4	10
		Тема 6. Стандарти якості надання безоплатної вторинної правової допомоги адвокатом.	11	2	2	7
		Тема 7. Оплата праці та механізм фінансової звітності адвоката у системі БВПД.	11	2	2	7
		Тема 8. Організація безоплатної правової допомоги у країнах Європейського Союзу.	15	4	4	7
		<i>Разом</i>	108	20	24	64
		Усього годин / кредитів ECTS	180/6,0	32	36	112

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквиуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальна характеристика інституту безоплатної правової допомоги.				
1		Тема 1. Конституційне право на безоплатну правову допомогу та його правове забезпечення.	24	2	2	20
2		Тема 2. Правове регулювання інституту безоплатної правової допомоги в Україні..	22	2		20
3		Тема 3. Принципи організації та діяльності інституту адвокатури та їх специфіка у сфері надання безоплатної правової допомоги.	22	2		20
		Разом	68	6	2	60
4		Модуль 2. Організація надання безоплатної вторинної правової допомоги адвокатом				
5		Тема 1. Загальна характеристика		2	2	18

		надання безоплатної вторинної правової допомоги (БВПД).				
6		Тема 2. Порядок допуску адвокатів до надання безоплатної вторинної правничої допомоги в Україні.		2		18
8		Тема 3. Права та обов'язки адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу.		2	2	20
9		Тема 4. Надання безоплатної вторинної правової допомоги у кримінальному судочинстві.		2	2	22
10		Тема 5. Надання безоплатної вторинної правової допомоги у цивільному та адміністративному судочинстві..		2		18
11		Разом	112	10	6	96
12		Усього годин / кредитів ECTS	180/6,0	16	8	156

***4. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання
результатів навчання***

4.1. *Форми організації освітнього процесу і види навчальних занять:*

- форми організації освітнього процесу: навчальні заняття; самостійна робота; практична підготовка; контрольні заходи;
- види навчальних занять: лекції, практичні заняття, індивідуальні заняття, консультації.

4.2. *Самостійна робота здобувачів вищої освіти*

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу навчального курсу. Під час цього виду роботи студент має самостійно опрацювати конспекти лекцій, рекомендовану літературу, нормативні акти, матеріали емпіричних досліджень до тем, що виносяться на практичні заняття.

Формами самостійної роботи студентів є: доопрацювання матеріалів лекцій; робота в інформаційних мережах; наукове повідомлення з вузькоспеціальною проблематикою; підготовка тематичних презентацій; підготовка та публікація наукових статей, тез тощо; розробка схем, таблиць з тем початкової дисципліни; анотування наукових статей і монографій; здійснення аналізу законопроектів і змін законодавства.

Самостійна робота студентів полягає у вивченні додаткової навчальної, наукової літератури, ознайомленні із фінансовим законодавством інших країн, вивченні практики застосування фінансового законодавства тощо. Самостійна робота призначена для поглиблення знань студентів із тем, що передбачені навчальною дисципліною.

4.3. *Освітні технології та методи навчання*

- освітні технології: проблемне навчання, контекстне навчання, студентоцентроване навчання, аудіовізуальні технології, наукові дискусії, інтерактивні технології, ІТ-технології тощо;

- методи навчання: поєднання словесних, наочних і практичних методів, метод проблемного викладання, прес-конференції, ділові ігри, мозкові штурми, моделювання професійних ситуацій, кейс-метод, метод дискусії, круглий стіл тощо.

4.4. Форми педагогічного контролю й система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни

Формами контролю знань студентів є поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, захист есе або реферату за ініціативи студента. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента до вивчення поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів тощо.

Впродовж семестру студенти виконують завдання для самостійної роботи (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за іспит, становить 60 балів. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю й самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль				Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль (іспит)	Підсум кова оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2				
п/з, с/з	колоквиум	п/з, с/з	колоквиум			
max 10	max 8	max 5	max 7	max 10	max 60	max 100

Критерії оцінювання результатів навчання:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу
Колоквіум	Max 5	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість несуттєвих помилок
	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість суттєвих помилок
	1	Прогалини в знаннях, студент слабо володіє матеріалом роботи
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу
Оцінка самостійної роботи студента	Max 10	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні й практичні висновки
	8	У роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплені фактичними даними
	6	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість і самостійність у дослідженні
	4	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, відсутні висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом
	2	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи
	0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи
Залік	Max 60	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі

55	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури і знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи
50	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи
45	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача
40	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших із них за допомогою викладача
35	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
0	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР URL:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.

Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>

Про безоплатну правову допомогу: Закон України 2 червня 2011 року № 3460-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>

Концепція формування системи безоплатної правової допомоги в Україні від 9 червня 2006 року N 509/2006. URL: https://ips.ligazakon.net/document/U509_06

Європейська Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод. URL: https://www.echr.coe.int/documents/convention_ukr.pdf.
Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства, Прийнято делегацією дванадцяти країн-учасниць на пленарному засіданні у Страсбурзі в жовтні 1988 р.

Європейська угода про осіб, що беруть участь у процесі Європейського суду з прав людини. Страсбург, 5 березня 1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_324#Text

Рекомендації Рекомендація № R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів. Ухвалено Комітетом Міністрів Ради Європи на 727 засіданні заступників міністрів 25 жовтня 2000 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R_2000_21_2000_10_25.pdf

Загальна декларація прав людини: Прийнято резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / Упоряд. Ю. К. Качуренко. 2-е вид. К.: Юрінформ, 1992. С. 18-24.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text.

Резолюція (78) 8 Комітета міністрів о юридической помощи и консультациях, принята Комитетом Министров Совета Европы 2 марта 1978 года. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_132#Text .

Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 року. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_835.

Положення про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, затв. Установчим З'їздом адвокатів України 17.11.2012 року. URL: <http://vkdkka.org/polojennia/>.

Положення Про Раду Адвокатів України, затв. Рішенням № 27 Ради адвокатів України від 17 грудня 2012 року.

Постанова Кабінету Міністрів України від 06.06.2012 р. № 504 «Про утворення Координаційного центру з надання правової допомоги та ліквідацію Центру правової реформи і законопроектних робіт при Міністерстві юстиції».

Положення про Комітет з питань безоплатної правової допомоги URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2015.07.21-pologennya-4.pdf>.

Положення про комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги, затв. рішенням Ради адвокатів України від України № 281 15.12.2017 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr281871-17#Text>

Положення про Комітет з питань адвокатської етики при Національній асоціації адвокатів України від 28.02.2014 р. URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2014.10.25-pologennya-173.pdf> .

Положення про Комітет захисту прав адвоката та гарантій адвокатської діяльності, затв. рішенням Ради адвокатів України № 182 від 27 липня 2013 р. URL: <http://unba.org.ua/akts-naau/category/18-pologennya.html>

Стандарти якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у кримінальному процесі, затв. наказом Міністерства юстиції України від 25.02.2014 р. № 386/5, за реєстр. у Міністерстві юстиції України 26.02.2014 р. за № 337/25114 (із змінами). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0337-14>.

Стандарти якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у цивільному, адміністративному процесі та представництва у кримінальному процесі. Затв. наказом Міністерства юстиції України від 21.12.2017 № 4125/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1554-17#Text>

Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1362 «Про затвердження Порядку і умов проведення конкурсу та вимог до професійного рівня адвокатів, які залучаються до надання безоплатної вторинної правової допомоги».

Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1363 «Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб».

Постанова Кабінету Міністрів України від 11.01.2012 № 8 «Про затвердження Порядку і умов укладення контрактів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі, та договорів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на тимчасовій основі».

Постанова Кабінету Міністрів України від 18.04.2012 № 305 «Питання оплати послуг адвокатів, які надають вторинну правову допомогу особам, затриманим в адміністративному або кримінально-процесуальному порядку, а також у кримінальних справах».

Наказ Міністерства юстиції від 15.06.2012 № 891/5 «Про затвердження Порядку та критеріїв залучення органами місцевого самоврядування юридичних осіб приватного права до надання безоплатної первинної правової допомоги».

Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI /Офіційний сайт ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/print1433742953674692>.

Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 06.07.2005 р. № 2747. URL: // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

Правила адвокатської етики. Затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>.

Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність, затв. рішенням Ради адвокатів України від 30 серпня 2014 року № 120. URL: http://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2016-06-11-polozhennya-151_57cd1502039cf.pdf.

Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту

або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 р. № 1363. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2011-%D0%BF#Text>

Про затвердження Порядку і умов укладення контрактів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі, та договорів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на тимчасовій основі: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 січня 2012 року № 8. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/244855747>

Питання оплати послуг та відшкодування витрат адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 465.Зміни від 29 липня 2020 р. № 660. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660-2020-%D0%BF#Text>

Положення про Координаційний центр з надання правової допомоги, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 06.06.2012 № 504. URL: http://www.legalaid.gov.ua/images/legislation/2012_06_06_Resolution_KMU_504.pdf.

Питання видання доручень центрами з надання безоплатної вторинної правової допомоги: наказ Координаційного центру від 25.12.2014 № 33. URL: <http://legalaid.gov.ua/ua/zakonodavstvo/orhanizatsiino-rozporiadchidokumenty>.

Методичні рекомендації щодо організації надання безоплатної вторинної правової допомоги місцевими центрами з надання безоплатної вторинної правової допомоги, затверджені наказом Координаційного центру з надання правової допомоги від 26 червня 2015 року № 160 URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/MUS24975.html

Про забезпечення дотримання прав адвокатів, які здійснюють безоплатну вторинну правову допомогу: Рішення РАУ від 26 червня 2019 року № 74. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2019-06-26-r-shennya-rau-74_5d3ad49947cf7.pdf

Реєстр адвокатів, що надають безоплатну правову допомогу. URL: <https://www.legalaid.gov.ua/advokatam/rejestr-advokativ/>

Методика обчислення розміру винагороди адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 465 “Питання оплати послуг та відшкодування витрат адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу”. Зміни від 03 лютого 2021 р. № 76. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-punktu-5-a76>

Калькулятор для розміру винагороди-оплати послуг за надання БВПД (оновлено 2021-07-01) Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2021 року № 76 «Про внесення змін до пункту 5 Методики обчислення розміру винагороди адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу». URL: <https://www.legalaid.gov.ua/publikatsiyi/calc-act-forms/>

Роз’яснення Мін’юсту щодо застосування деяких положень законодавства в частині організації надання правової допомоги у форматі «запитання – відповідь». URL: <https://minjust.gov.ua/m/ministerstvo-yustitsii-rozjasnyue-zastosuvannya-deyakh-polojen-zakonodavstva-v-chastini-organizatsii-nadannya-pravovoi-dopomogi>

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Солдато́ва Геннадія Івановича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України, статті 44 Кримінально-процесуального кодексу України, статей 268, 271 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про право вільного вибору захисника) від 16 листопада 2000 року № 13-рп/2000

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу) від 30 вересня 2009 року № 23-рп/2009

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Приватного малого підприємства-фірми „Максима“ щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 59 Конституції України, частини першої статті 44 Господарського процесуального кодексу України (справа про відшкодування витрат на юридичні послуги у господарському судочинстві) від 11 липня 2013 року № 6-рп/2013

Висновок Конституційного Суду України (Велика палата) у справі за конституційним зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії) (реєстр. № 1013) вимогам статей 157 і 158 Конституції України від 31 жовтня 2019 року № 4-в/2019

Література:

Brennan G. Strengths and perils: The Bar at the turn of the century / Sir Gerard Brennan : speech delivered Inaugural Sir Maurice Byers Lecture – at the New South Wales Bar Association, Sydney, 30 november 2000 // The Byers Lectures 2000-2012 / ed. Nye Perram, Rachel Pepper. – Federation Press, 2020. 217 P.

Бреус С.М. Зміст права на гарантовану державою безоплатну професійну правничу допомогу та перспективи законодавчого врегулювання механізмів його реалізації / С.М. Бреус // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2017. № 1. С. 19–23.

Вільчик Т. Б. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України: дис. докт. юрид наук. за спеціальністю: 12.00.10. Харків. 2016. 490 с.

Вільчик Т. Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні : монографія / Т. Б. Вільчик. Харків: Право, 2015. 400 с.

Вільчик Т.Б. Напрями адаптації законодавства, що регулює надання безоплатної правничої допомоги в Україні, до європейських стандартів // Право України. № 12. 2016. С. 29-36.

Гаркуша, А. Г. (2019). Деякі аспекти надання безоплатної правової допомоги в Україні. Форум Права, 55(2). 15–22. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.2635553>.

Заборовський В.В. Професійна діяльність адвоката – це правова, юридична чи професійна правнича допомога? / В.В. Заборовський // Науковий вісник

Ужгородського національного університету. 2016. Вип. 38. Т. 2. С. 140–145. (Серія «Право»).

Козьяков І. Актуальні питання реалізації принципів надання безоплатної правової допомоги / І. Козьяков, О. Говоруха // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2018. № 1(17). С. 107–116 URL: http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/ua/pdf/1-2018/koziakov_govoruha.pdf

Леган І.М., Антонюк А.Б. Перспективи розвитку законодавчого регулювання системи безоплатної правової допомоги в Україні в контексті європейської інтеграції. Прикарпатський юридичний вісник. Випуск 3 (32). 2020. С. 3-6.

Личко В.С. Поняття та види правової допомоги в Україні: загальнотеоретичне дослідження: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 / Личко Валерія Сергіївна; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2013. 24 с.

Організація адвокатури та адвокатська діяльність: навч. посіб. для підгот. до комплекс. іспиту. / Кол. авт. Назаров І.В., Вільчик Т.Б., Овчаренко О.М., Іваницький С.О., Шандула О.О., Іванцова А.В., Ковальова Я.О., Ремєскова Ю.О., Дудченко О.Ю. Харків : Право, 2021. 448 с.

Оцінювання системи безоплатної вторинної допомоги в Україні у світі стандартів передового досвіду Ради Європи (Звіт підготовлено в межах проекту Ради Європи «Подальша підтримка реформи кримінальної юстиції в Україні», фінансованого урядом Данії). Рада Європи. вересень, 2016. URL: <https://rm.coe.int/16806ff4a9>

Проект Ради Європи в Україні «Посилення спроможностей адвокатів та правозахисників щодо реалізації на національному рівні положень Європейської конвенції з прав людини та Європейської соціальної хартії (переглянутої)». URL: <http://www.coe.int/en/web/kyiv/39>

Прут Ю. Інститут правової допомоги у цивільному судочинстві: цивільно-процесуальні особливості реалізації. Підприємництво та право. № 3.2016. С. 54-58.

Сакара Н.Ю. Правова допомога у цивільному судочинстві / Н.Ю. Сакара // В кн.: Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: моногр. / за ред. В.В. Комарова. Харків: Право, 2016. С. 310–343.

Сірош Д.М. Фінансування витрат на безоплатну правову допомогу в судочинстві України / Д.М. Сірош // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2014. № 2С. 102–106 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2014_2_22

Умови надання безоплатної правової допомоги в контексті прецедентної практики Європейського суду з прав людини / С. В. Оверчук // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 1(13) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16osvzpl.pdf>.

Шандула О. О., Буликіна Т. О. Перспективи адаптації законодавства України про адвокатуру до європейських стандартів // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки». 2021. № 4. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-4-7118>.

Шандула О. О., Чубейко В. І. Моральні засади адвокатської діяльності. Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал». 2020. № 8. С. 492-494. URL: http://www.lsej.org.ua/8_2020/124.pdf , DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-8/122>.

Шрамко Ю. Конституційне регулювання інституту безоплатної правової допомоги в країнах СНД і Балтії (порівняльний аналіз) Віче. №5, березень 2009 <http://veche.kiev.ua/journal/1355/>

Інтернет-ресурси

1. Сайт Ради Європи. URL: <http://www.coe.kiev.ua>
2. Проект ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції». URL: <http://www.justicereformukraine.eu/uk/>
3. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>
4. Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>

5. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
  6. Офіційний веб-портал Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
  7. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України. URL: <https://ccu.gov.ua/>
  8. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>
  9. Сайт Ради адвокатів України. URL: <http://radaadvokativ.org.ua/>.
  10. Сайт Національної асоціації адвокатів України. URL: <http://unba.org.ua/akts-naau>
  11. Міжнародна асоціація адвокатів. URL: <http://www.ibanet.org>.
  12. Координаційний центр з надання безоплатної правової допомоги. URL: <http://legalaid.gov.ua/ua/>
  13. Рада асоціацій адвокатів та товариств юристів Європи. URL: <http://www.ccbe.eu> .
  14. Офіційний сайт Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури. URL: <http://vkdka.org>.
- СЕНМК** - Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри адвокатури. URL: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=692:bezoplatna-pravova-dopomoha&Itemid=151